

Lisa 1

Alutaguse Vallavolikogu 30. mai 2019. a
otsuse nr ... juurde

Seletuskiri Alajõe valla, Iisaku valla, Mäetaguse valla ja Tudulinna valla ühinemislepingu muutmise juurde

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 10¹ alusel otsustab haldusterritoriaalse korralduse muutmisel vastuvõetud ühinemislepingu muutmise vallavolikogu. Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse (ETHS) § 9¹ lõike 6 alusel kinnitatakse ühinemisleping ja selle lisad asjaomase volikogu otsusega.

Vastavalt haldusmenetluse seaduse (HMS) § 46 lõikele 1 viiakse seaduses sätestatud juhtudel haldusmenetlus õigusakti andmiseks läbi avatud menetlusena. Kui see on vajalik asja lahendamiseks ega kahjusta oluliselt menetlusosaliste huve, võib haldusorgan viia avatud menetluse läbi ka muudel juhtudel.

HMS § 46 lõige 2 sätestab, et kui avatud menetluse läbiviimine on kohustuslik õigusakti andmiseks, viiakse avatud menetlus läbi ka õigusakti muutmiseks ja kehtetuks tunnistamiseks. Ühinemislepingu muutmisele kohalduvad seega vastavalt ETHS § 9¹ ühinemislepingu menetlemise põhimõtted.

Vastavalt ETHS-i § 9¹ lõikele 4 pannakse ühinemisleping ja selle lisad avalikkusele tutvumiseks välja, tagades avalikkusele nimetatud dokumentidega tutvumise võimaluse ning määrates ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtaja, mis ei või olla lühem kui kolm nädalat väljapaneku algusest arvates.

ETHS § 9¹ lõikest 5 lähtudes lisatakse ühinemislepingule volikogule esitatud ettepanekud ja vastuväited ning õiend, milles näidatakse nende saabumise kuupäev, esitaja ja volikogus läbivaatamise tulemus. Vastavalt ETHS-i § 9¹ lõikele 7 avalikustatakse pärast ühinemislepingu kinnitamist volikogu poolt see koos lisadega valla veebilehel. Ühinemisleping avaldatakse Riigi Teatajas.

Haldusreformi seaduse § 16 lõige 5 ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 45 lõige 6 näevad ette, et ühinemislepingu muutmiseks esimese valimisperioodi jooksul pärast haldusterritoriaalse korralduse muudatuse jõustumist on vajalik vallavolikogu koosseisu vähemalt 2/3 häälteenamus. Alajõe valla, Iisaku valla, Mäetaguse valla ja Tudulinna valla ühinemislepingu punkti 11.3. kohaselt saab lepingut muuta Alutaguse Vallavolikogu koosseisu 3/4 häälteenamusega.

Alutaguse Vallavalitsus tegi volikogu komisjonidele ettepaneku algatada Alajõe valla, Iisaku valla, Mäetaguse valla ja Tudulinna valla ühinemislepingu muutmise (Alutaguse Vallavolikogu revisjonikomisjon oma 07.11.2018. a aktis tegi vallavalitsusele ettepaneku ühinemislepingu täitmiseks või muutmiseks). Vallavalitsus tõi välja probleemkohad, mille täitmine on hetkel raskendatud:

- maavara kaevandamise ressursi rahade kasutamise kokkulepitud printsiip;
- investeeringud vastavalt ühinemislepingule.

Samuti on leping takistuseks joogivee- ja kanalisatsiooniteenuste hindade ühtlustamisel ja muutmisel (lepingu kohaselt jätkatakse vee hinna hüvitamist senistel alustel) ning koolivõrgu korrastamisel.

Alutaguse Vallavolikogu arutas 28.03.2019. a istungil ühinemislepingu muutmise algatamise küsimust. Volikogu protokollilise otsusega algatati Alajõe valla, Iisaku valla, Mäetaguse valla ja Tudulinna valla ühinemislepingu muutmine. Ühinemislepingu muutmise menetluse läbiviimiseks moodustati töörühm koosseisus: vallavanem, volikogu esimees, abivallavanemad, volikogu komisjonide esimehed. Menetlusse võib kaasata vastava valdkonna või asutuste juhte ning spetsialiste. Töörühmale anti ülesandeks ette valmistada ühinemislepingu muutmine lepingu punktides 6.14, 7.1.1., 7.4.2, 8.2., 8.4. ja vajadusel muudes lepingu punktides.

Töörühm arutas 04.04.2019. a toimunud töörühma koosolekul ühinemislepingu muutmise teemat.

Tulenevalt ühinemislepingu sõnastusest tuleb igal juhul kaaluda, kas lepingut on vaja muuta. Nii ühinemislepingu muutmist kui ka muutmata jätmist tuleb põhjendada.

Ühinemislepingu punktide muutmine

Punkt 6.14 sõnastus lepingus: Kehtestatakse printsip: nende Lepinguosaliste territooriumitele, kust toimub ressursi kaevandamine või kus toimub selle töötlemine suunatakse 50% vastavalt territooriumilt arvestatud maavarade kaevandamise õiguse tasust konkreetsete mõjude leevendamiseks ning elukeskkonna arendamiseks, 50% läheb omavalitsuse üldiseks arenguks.

Muudatusettepanek: ühinemislepingu punkt 6.14 tunnistada kehtetuks.

Muutmise põhjendus: Seda punkti ei saa rakendada: vallal on hallatavate asutuste püsikulud ülisuured. Püsikulude katteks (tekstis: *üldiseks arenguks*) kulub enamus ressursitasust ning 50% laekuvast ressursitasust elukeskkonna arendamiseks ja konkreetsete keskkonnamõjude leevendamiseks ei ole võimalik suunata. Suurimad kulud on kultuuri- ja haridusvaldkonnas (vt TABEL 1).

TABEL 1. Tulud ja kulud

		2019.a eelarve tekkepõhine eurodes	2018. a Lõplik eelarve	
	Kirje nimetus			
	PÕHITEGEVUSE TULUD KOKKU	12 151 900	12 222 445	
30	Maksutulud	3 737 100	3 477 816	
32	Tulud kaupade ja teenuste müügist	293 295	261 250	
3500, 352	Saadavad toetused tegevuskuludeks	2 494 525	2 522 874	
3825, 388	Muud tegevustulud	5 626 980	5 960 505	ressursitasud
		KULUD	KULUD	
		2019 aasta eelarve	2018 aasta eelarve	
	KOKKU KULTUUR JA HARIDUS	6 956 267	6 176 608	
08	Vabaaeg, kultuur ja religioon	1 568 380	1 238 275	
40,41,4500,4	Antavad toetused tegevuskuludeks	420 210	235 290	
50,55,60	Muud tegevuskulud	1 148 170	1 002 985	
09	Haridus	5 387 887	4 938 333	
40,41,4500,4	Antavad toetused tegevuskuludeks	62 550	131 350	
50,55,60	Muud tegevuskulud	5 325 337	4 806 983	

Maavara kaevandamise ressursi rahade kasutamise kokkulepitud printsiipi ei ole 2018. aastal rakendatud (2018. aasta eelarve koostamisel osalesid kõik ühinenud vallad, kes eelarve koostamise perioodil esitasid oma ettepanekud). 2019. aasta eelarvesse ei ole samuti eelpool nimetatud printsiibi rakendamist planeeritud. Eelpool nimetatud printsiibi rakendamisel jäävad valla erinevad piirkonnad investeringute tegemisel ebavõrdsesse olukorda, kuna printsiibi rakendamisel väheneksid investeringud nendes piirkondades, kus kaevandamist ei toimu.

Edaspidi tuleb valla eelarvesse ja eelarvestrateegiasse arvestada keskkonnamõju kahjude likvideerimiseks vahendeid ning neid tuleb vajadusel suunata konkreetsete mõjude leevendamiseks, mis omakorda saab toimuda üksnes olemasolevate püsikulude vähenemisel.

Punkt 7.1.1. sõnastus lepingus: Tagatakse kvaliteetse ja konkurentsivõimelise alus- ja põhihariduse pakkumine tänastes asukohtades.

Uue sõnastuse ettepanek: Tagatakse kvaliteetse ja konkurentsivõimelise alus- ja põhihariduse pakkumine Alutaguse valla haldusterritooriumil.

Muutmise põhjendus: kohaliku omavalitsusüksuse üheks peamiseks seadusest tulenevaks kohustuseks on oma haldusterritooriumil tagada haridusasutuse areng ja jätkusuutliku kvaliteetse hariduse kättesaadavus võrdväärselt kõigile lastele-õpilastele. Selleks peab kohalik omavalitsusüksus üleval vajalikul arvul õppeasutusi. Seejuures on kohalikele omavalitsusüksusele pandud mitmeid erinevaid ülesandeid võimaluste loomisel kohustusliku põhihariduse ja vabatahtliku üldkeskhariduse andmiseks. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 10 lõike 1 kohaselt tagab vald või linn koolikohustuslikule isikule, kelle elukoht asub selle valla või linna haldusterritooriumil, võimaluse omandada põhiharidus. Jätkusuutliku hariduse üheks alustalaks on kvaliteetne õpe, mida saavad tagada õppinud ja kvalifitseeritud õpetajad ja raskendatud on tugispetsialistide leidmine maapiirkonna koolidesse. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõikes 1 on sätestatud, et kooli pidamisel tuleb tagada riiklike õppekavade täitmiseks vajalike kvalifitseeritud õpetajate olemasolu, turvalisuse, tervisekaitse ja õppekava nõuetele vastava õppekeskkonna olemasolu ning võimalused õpilase arengu toetamiseks.

Kvaliteetse ja konkurentsivõimelise alus- ja põhihariduse pakkumise tagamine tänastes asukohtades on raskendatud, kuna vallas on kooliealisi lapsi vähe ja õpilaste arv ei näita suurenemist, vaid pigem vähenemist (2018. a sündis 30 last), samuti puudub nõuetele vastav pedagoogiline ja tugispetsialistide ressurss.

Punkt 7.4.2. sõnastus lepingus: Jätkatakse vee hinna hüvitamist senistel alustel.

Uue sõnastuse ettepanek: Jätkatakse vee hinna osalist hüvitamist, tagades tarbijale ühtse vee hinna.

Muutmise põhjendus: Alutaguse valla territooriumil kehtivad tarbijatele erinevad vee hinnad. Eesmärk on ühtlustada valla territooriumil vee hinnad ja kehtestada üks hind kõigile tarbijatele. Praegusel hetkel makstakse osaliselt dotatsiooni vee-ettevõtjale valla eelarvest põlevkivi kaevandatud aladel vee tarbimise eest. TABELIS 2 on ära toodud hetkel kehtivad veehinnad.

TABEL 2. Vee hinnad

Piirkond	Kinnitatud hinnad			Soodushinnad elanikele			Doteerimine		
	Hind käibemaksuta	k/maks	Hind käibemaksuga	Hind käibemaksuta	k/maks	Hind käibemaksuga	summa käibemaksuta	k/maks	Hind käibemaksuga
Illuka vesi	0,692	0,138	0,83						
Mäetaguse aleviku vesi	0,95	0,190	1,14						
Kiikla küla keskuse vesi	1,79	0,358	2,148	0,95	0,190	1,14	0,84	0,168	1,008
Külade vesi (Mäetaguse vald)	3,65	0,730	4,38	0,35	0,070	0,42	3,3	0,66	3,96
<i>s.h.Pagari keskus</i>				0,95	0,19	1,14	2,7	0,54	3,24
Tudulinna vesi	1,3	0,260	1,56						
Iisaku vesi	1,079	0,216	1,2948						
Iisaku külad	0,54	0,108	0,648						

Punkt 8.2. sõnastus lepingus: Investeeringuid tehakse lähtuvalt ühinemislepingu lisa 3 väljatoodust, järgides seejuures valla tasakaalustatud arengu põhimõtet, arvestades ühinenud omavalitsuste arengukavasid ja eelarvestrateegiat, senitehtud investeeringuid ja võetud kohustusi ning võttes aluseks majanduslikud võimalused.

Uue sõnastuse ettepanek: Investeeringuid tehakse lähtuvalt ühinemislepingu lisa 3 väljatoodust, järgides seejuures valla tasakaalustatud arengu põhimõtet, arvestades valla arengukava ja eelarvestrateegiat.

Muutmise põhjendus: punkti sõnastust on muudetud selgemaks, aluseks võetakse kehtiv Alutaguse valla arengukava ja eelarvestrateegia.

Punkt 8.4. sõnastus lepingus: Arendatakse strateegilisi objekte, mis on piirkonnaülese mõjuga, s.h. Kauksi rannapromenaad, Iisaku spordikompleks ja staadion, Mäetaguse mõisakompleks; Mäetaguse puhkeala, Pagari küla keskus, Vasknarva ja Alajõe sadamad, Rannapungerja muul ja puhkeala.

Muudatusettepanek: ühinemislepingu punkt 8.4 tunnistada kehtetuks.

Põhjendus: strateegiliste objektide rahastamine lepatakse kokku arengukavas ja eelarvestrateegias.

Ühinemislepingu lisa 3 - Ühinemislepingu investeeringute kava ei ole praktikas võimalik kinnitatud kujul täita ja see piirab osaliselt valla muude arengutegevuste elluviimist, samuti on muutunud osad asjaolud, projektide teostamine on sõltuv toetusmeetmetest toetuse saamisega ning seetõttu tuleb investeeringuobjektide elluviimise plaanides, sealhulgas ajakavas teha korrektiive. Investeeringute kava muudatusettepanekud järgivad kogu valla arengut.

Ühinemislepingu lisa 3 „Prioriteetsete investeeringute kava 2017-2020“ muudetakse arvestades valla tasakaalustatud arengu põhimõtet ja reaalselt vajadust järgmiselt:

- investeeringuobjektide elluviimise aastad on muudetud realistlikumaks;
- täpsustatud on investeeringuobjektide eeldatavaid kogumaksumusi;
- mõnede investeeringute puhul on suurendatud omafinantseeringu määra, kuna võimalik rahastusmeede puudub;
- mõni investeeringuobjekt jäetakse välja.

Muudatused investeeringuobjektide lõikes:

Iisaku vald

- Kauksi rannapromenaad - rannahoone ja puhketaristu projekteerimine ja ehitus - aastad muudetud 2019-2020, oli 2017-2019, summa täpsustatud vastavalt toetusele, oli 1 325 000 €, omafinantseering 198 750 €;
- Iisaku - Tärivere kergliiklustee - aastad muudetud 2019-2020, oli 2018-2019, omafinantseering muudetud 100%ni, oli 50%, summa muudetud vastavalt projekti eelarve mahutabelile, oli 392 000 €, omafinantseering 196 000 €;
- Iisaku staadioni rekonstrueerimine - aastaid muudetud ja summat vähendatud toetuse summa võrra (oli 800 000 €), kuna nimetatud toetusmeede hetkel puudub;
- Rannapungerja-Kauksi-Alajõe kergliiklustee ja parkla ehitus - summat vähendatud varem kavandatud omafinantseeringuni 500 000 €, kavandatud toetus 1,5 milj € PKT-st ei ole realistlik;
- Iisaku Hooldekodu kohtade arvu suurendamine 40 kohani - jääb välja, ei ole realistlik - EAS ei rahasta (oli 85% toetus), vallal ei ole võimalust 1,1 miljonit € selleks kulutada.

Alajõe vald

- Alajõe sadama ehitus - välja jätta, ei ole realistlik, 2018. a kavandatud investeeringu summa oli 1,52 miljonit €, EAS-i 85% toetus vähetõenäoline (2019. aasta eelarves kavandatud projekt teeritakse, tehakse slipp ja jätkatakse 2020-2021 jõesadama arendust omavahenditest);
- Vasknarva sadama ehitus I etapp - aastaid muudetud, oli 2019;
- Vasknarva sadama ehitus II etapp - välja jätta, valmimine lepinguperioodil ei ole reaalne;
- Kergliiklusteede rajamine - aastaid muudetud, oli 2017-2020;
- Parklad kogu rannikul (6 tk) - aastaid muudetud, oli 2020.

Tudulinna vald

- Vesi-kanalisatsioon Tudulinna alevikus - muudetud aastaid (oli 2018-2019), muudetud summat ja omafinantseeringut (taotlus esitatud 2019. a märtsis KIK-i) - sisaldab investeeringuid joogivee- ja kanalisatsioonisüsteemidesse ning puhastusseadmesse;
- Tudulinna kogukonnamaja (koolimaja hoones) - investeeringuobjekti nimetust muudetud, oli Tudulinna teenustemaja (pood, arstipunkt, juuksur, saun, pesumaja, kogukonna köök jne), aastaid muudetud (oli 2018-2019), kogumaksumust vähendatud 200 000 €-ni, omafinantseeringut suurendatud 100%-ni;
- Tudulinna rahvamaja rekonstrueerimine - muudetud summat, oli 350 000 € ja kaasfinantseerimine 50%, kuna toetusmeede puudub, siis asendatud summa algse omafinantseeringuga 175 000 €;
- Rannapungerja muuli ehitamine - vähendada investeeringu summa algselt kavandatud omafinantseeringu summani 360 000€, aastad muudetud (oli 2018-2020), algselt kavandatud investeering 2,4 miljonit € ebarealistlik järgneva kahe aasta jooksul, toetusmeede puudub;
- Hooldekodu-sotsiaalmaja loomine - jätta välja, ei ole realistlik - EAS ei rahasta (maksumus oli 400 000 €, 50% toetus).

Mäetaguse vald:

- Kiikla rahvamaja energiasäästlikuks rekonstrueerimine - tehtud, kaasfinantseerimist ei olnud, 100% omafinantseering, tegelik kulu: 130 000 €, planeeritud oli 230 000 €; 100 000 € on suurendatud Pagari keskuse investeeringut;
- Tänavavalgustuse kaasajastamine (energiasääst) - aastad muudetud, oli 2018-2019;
- Kergliiklusteed - aastaid muudetud (oli 2019-2020), summat vähendatud 50% 1 miljon €;
- Pagari keskuse arendus - muudetakse investeeringuobjekti nimetust, enne oli Pagari töllakuuri taastamine; Pagari keskuse arenduse alla kuuluvad seltsimaja, mõis, mõisapark, töllakuur jm, kogumaksumust suurendatud 100 000 € võrra, kate võetud Kiikla rahvamaja realt, aastad korrigeeritud (oli 2018);
- Mäetaguse mõisakompleksi arendus - muudetud aastaid (oli 2018-2019).